

Brüssel, 1. juuni 2026
(OR. en, it)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0250 (COD)

9646/26
ADD 1

CODEC 993
JAI 654
COPEN 197
DROIPEN 98
FREMP 187
SOC 288

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Eelnõu: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse direktiivi 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (esimene lugemine) – Seadusandliku akti vastuvõtmine = Avaldused

Ungari taotles järgmise avalduse kandmist nõukogu istungi protokollis

Ungari peab väga oluliseks aluslepingutes sätestatud selget pädevuste jaotust Euroopa Liidu ja liikmesriikide vahel. ELi lepingu artiklis 5 sätestatud pädevuse andmise põhimõtte jääb ELi õiguskorra nurgakiviks ning seda tuleb täielikult järgida nii seadusandlikes kui ka muudes kui seadusandlikes aktides. Ungari rõhutab, et ühtegi kõnealuse direktiivi sätet ei saa tõlgendada pretsedendi loomisena, mis mõjutaks pädevuste jaotust liidu ja selle liikmesriikide vahel rohkem, kui on Euroopa Liidule aluslepingutega antud, samuti ei saa see mõjutada hinnangut selle kohta, kas liidul on pädevus konkreetses valdkonnas tegutseda. Pädevuste jaotus tuleb alati kindlaks määrata rangelt aluslepingute alusel. Kõnealuse direktiivi mis tahes tõlgendus, mis viitaks liidu pädevuse laiendamisele kaugemale sellest, mille liikmesriigid on aluslepingutega andnud, oleks vastuvõetamatu.

Tuletame meelde, et Ungari tunnustab ja edendab naiste ja meeste võrdõiguslikkust kooskõlas Ungari põhiseaduse, Euroopa Liidu esmaste õigusaktide, põhimõtete ja väärtuste ning rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustuste ja põhimõtetega. Naiste ja meeste võrdõiguslikkus on põhiväärtuse ja -õigusena sätestatud Euroopa Liidu aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas. Lisaks on Euroopa Liidu lepingu artiklites 10 ja 19 ning harta artiklis 21 muu hulgas nimetatud mõistet „sugu“ diskrimineerimise konkreetse alusena, mis on keelatud. Kooskõlas nende ja oma riigisiseste õigusaktidega tõlgendab Ungari kõnealuses direktiivis ingliskeelset terminit „gender“ samamoodi nagu terminit „sex“.

Itaalia taotles järgmise avalduse kandmist nõukogu istungi protokollis

„Isikute staatuse ning õigus- ja teovõime“ küsimus kuulub liikmesriikide ainupädevusse ning seetõttu ei ole Euroopa Liidul selles valdkonnas seadusandlikke volitusi (ELi lepingu artikkel 5). Isiku soo mõiste kuulub seega Itaalia ainupädevusse: EL ei saa seda määratleda ega reguleerida. Mõistet „sooidentiteet“ tõlgendatakse seega kooskõlas riigisisese õigusega, mis eristab sugu bioloogilise soo (mees või naine) alusel, nagu ka vastavat õigust identiteedile.

Samadel põhjustel tõlgendatakse kooskõlas riigisisese õigusega mõistet „interseksionaalne diskrimineerimine“ mõistena „mitmekordne diskrimineerimine“.

Itaalia õigusaktides tunnustatakse naiste võimalust rasedus katkestada. Käesolevas avalduses käsitletav küsimus ei ole seega mitte „sisuline“, vaid „menetluslik“. Kõnealune küsimus kuulub liikmesriikide ainupädevusse. Kuna liidul ei ole selles valdkonnas pädevust ja selleks puudub õiguslik alus, peab Itaalia kahetsusväärseks, et selline viide on lisatud liidu õigusakti.

Malta taotles järgmise avalduse kandmist nõukogu istungi protokoll

Malta tervitab kõiki jõupingutusi, millega ohvrite õigusi veelgi tugevdatakse. Sellega seoses peab Malta kompromisspaketti üldjoontes tervitatavaks. Siiski jääb Malta oma vastuväite juurde seoses põhjendustes sisalduva viitega abordile.

Viide abordile õõnestab liikmesriikide pädevust tervishoiu valdkonnas ja nende riiklikku tervishoiusüsteemi ning selline pädevuse ületamine ei ole midagi muud kui subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine.

Lisaks ei ole kaasseadusandjad kokku leppinud rakendussätetes, millega täpsustatakse seksuaalvägivalla ohvrite erikohtlemist, sealhulgas, kuid mitte ainult, abordi võimalust.

Põhjenduste eesmärk on lühidalt põhjendada regulatiivosa põhisätteid¹. Põhjenduses esitatud viide on seega mõeldud täiendama ja selgitama seksuaal- ja reproduktiivõigustele juurdepääsu käsitleva asjaomase sätte tõlgendamist.

Põhjendused on koht, kus institutsioonid peavad tõendama, et nad on tegutsenud oma pädevuse piires, et kavandatava meetme eesmärke ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning et liidu meetmed ei lähe aluslepingutes sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

Põhjendused on seega õigusakti kehtivuse seisukohast üliolulised. Euroopa Liidu Kohus on seda järjekindlalt kinnitanud. Seega ei vasta kõnealune põhjendus ELi toimimise lepingu artikli 296 kriteeriumidele.

Viidates sellele, et komisjon hindab liikmesriikide asjakohaste riigisiseste õigusnormide rakendamist, mis muudavad abordiõiguse seaduslikult kättesaadavaks, võib see põhjendus luua pretsedendi.

Malta hoidub seetõttu hääletamisest, hoolimata sellest, et Malta Vabariigi ühinemistingimusi käsitleva akti protokoll nr 7 kohaselt on ta täielikult vabastatud kohustusest võtta üle ja rakendada abordialased ELi õigusaktid².

Slovakkia taotles järgmise avalduse kandmist nõukogu istungi protokollis

Slovaki Vabariik võtab teadmiseks direktiivi (millega muudetakse direktiivi 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded) lõpliku kompromissteksti.

Slovaki Vabariik on jätkuvalt täielikult pühendunud kuriteoohvrite õiguste, toe ja kaitse tugevdamisele ning igasuguse vägivalda ja diskrimineerimise vastu võitlemisele. Sellega seoses soovib Slovaki Vabariik meelde tuletada oma seisukohta seoses mõiste „sooidentiteet“ lisamisega direktiivi artiklitesse 22 ja 23.

¹ Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühine normitehnika juhend Euroopa Liidu õigusaktide koostamiseks, suunis 10.

² https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_7/sign/eng

Slovaki Vabariigi põhiseaduse artikkel 12 keelab diskrimineerimise ja tagab võrdsed õigused kõigile isikutele. Kuigi Slovaki Vabariik on täielikult pühendunud kõigi ohvrite kaitsele ilma diskrimineerimiseta, ei pea ta vajalikuks eraldi välja tuua või rõhutada mõistet „sooidentiteet“, kuna direktiiviga pakutav kaitse kehtib võrdselt kõigi ohvrite suhtes.

Lisaks tuleb Slovaki Vabariik meelde, et Slovaki Vabariigi põhiseaduse (põhiseaduslik akt nr 255/2025) artikli 52a kohaselt tunnustatakse Slovakkia põhiseaduslikus raamistikus mehe ja naise bioloogiliselt määratletud sugu. Pärast 2025. aastal vastu võetud põhiseaduse muudatusi tunnustatakse Slovakkia õiguskorras objektiivset bioloogilist reaalsust ainsa määrava tegurina õiguslikul liigitamisel riigi tasandil. Slovaki Vabariik tuleb meelde, et direktiivis ei ole seda mõistet ELi õiguses autonoomselt määratletud ja et selle rakendamine jääb liikmesriikide pädevusse. Mõistet „sooidentiteet“ tõlgendatakse ja kohaldatakse seega kooskõlas Slovaki Vabariigi põhiseadusliku korra ja riigisiseste õigusaktidega.

Lisaks tuleb Slovaki Vabariik seoses põhjendusega 13 ning viitega seksuaal- ja reproduktiivtervishoiu teenustele meelde, et Euroopa Liidul ei ole üldist pädevust tervishoiupoliitika valdkonnas. ELi toimimise lepingu artikli 168 lõike 7 kohaselt vastutavad oma tervishoiupoliitika määratlemise ning tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamise ja kättesaadavaks muutmise eest liikmesriigid.

Seetõttu mõistab Slovaki Vabariik kõnealuse direktiivi asjaomaseid sätteid nii, et need austavad täielikult liikmesriikide pädevust ega loo ühtegi uut kohustust lisaks neile, mis on sätestatud aluslepingutes ja liikmesriikide põhiseaduslikes raamistikutes. Eeltoodut arvesse võttes hoidub Slovaki Vabariik hääletamisest, jäädes samal ajal pühendunuks ohvrite õiguste kaitsmisele.